

PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST

razvijen u okviru TEMPUS Joint European Project - ICES - International Centre for Entrepreneurial Studies financiranom od strane EU, 2007-2009.g.
u suradnji s: University of Turku, Finska | University of Maribor, Slovenija | University of Klagenfurt, Austrija | Durham University, Ujedinjeno Kraljevstvo

Međunarodni međusveučilišni poslijediplomski
interdisciplinarni doktorski studij

Međunarodni
međusveučilišni
poslijediplomski
interdisciplinarni
doktorski studij

PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST

organizira
Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku

u suradnji s profesorima iz:
University of Turku, Finska
University of Maribor, Slovenija
University of Klagenfurt, Austrija
Durham University, Ujedinjeno Kraljevstvo
University College of Cork, Irска
Delft University, Nizozemska
St. Louis University, SAD
Stanford University, SAD
Howard University, SAD
University of Vaasa, Finska
Leiden University, Nizozemska
Sveučilište u Rijeci
GEA College, Slovenia

partneri studija:
Nacionalno vijeće za konkurentnost, Hrvatska
Centar za poduzetništvo u Osijeku
BIOS, Osijek
CEPOR, Zagreb
Microsoft Hrvatska

PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST

organizira
Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku

„Doktorski program PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST oblikovan je kako bi ispunio očekivanja uklanjanja granica između znanstvenih disciplina preispitivanjem pretpostavki i povezivanjem nepovezanih dijelova znanja. To je pionirski rad za sve nas, i studente i mentore, a očekivani rezultat je osnaživanje kroz nove horizonte, mreže i užitak sudjelovanja u radu takvog tima.“

Slavica Singer, Sveučilište J.J.Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

“Uspješno poduzetništvo oduvijek je bilo međunarodno i globalno. Kako bi ispunilo svoje ciljeve i poduzetničko obrazovanje mora biti takovo.”

Miroslav Rebernik, University of Maribor, Slovenija

“Od ovog jedinstvenog poduzetničkog doktorskog studija očekuje se pozicioniranje doktorata kao poduzetničkog iskustva učenja s fokusom na: Budućnost (dekonstrukcija doktorskog koncepta u kontekstu promjene sveučilišta/društva); Relevantnost (u odnosu na probleme i prilike okoline); Multidisciplinarnost (povezivanje znanja iz različitih disciplina); Iskustveno učenje (korištenje tacitnog znanja i heurističkih modela); Kulture i značenja (globalni izazov i značenja u različitim kulturama); Filozofiju prakse i Osobni poduzetnički razvoj.”

Allan Gibb, Durham University, Ujedinjeno Kraljevstvo

“Doktorski program PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST je međunarodni, interkulturni i interdisciplinarni program za vrhunske studente koji su spremni misliti izvan okvira. Primjenom dokazanih teorija, kao i posezanjem za novim spoznajama i razvojem teorija, korištenjem znanstveno istraživačkih metoda i prenošenjem znanja kako praktičarima, tako i znanstvenoj zajednici, potiče se stvaranje poduzetničkog društva. Nadalje, obrazovanje iz poduzetništva i inovativnosti značajno je za razvoj društvenog blagostanja.”

Erich J. Schwarz, University of Klagenfurt, Austrija

“Poduzetništvo je ključni pokretač stvaranja novih radnih mjesta, inovacija i gospodarskog rasta. Ovaj program potiče studente da postanu vrhunski međunarodni akademski stručnjaci u izazovnom okruženju poduzetničkog učenja.”

Antti Paasio, University of Turku, Finska

“Ovaj međunarodni međusveučilišni i interdisciplinarni doktorski program studentima pruža izvanrednu priliku za učenje različitih dimenzija poduzetništva - društvene, ekonomske, regionalne i individualne aspekte poduzetničkog ponašanja. Dodatna vrijednost i doprinos proizlaze iz mogućnosti rada u međunarodnim timovima studenata i profesora, kao i zbog korištenja virtualne učeće platforme.”

Jouko Havunen, University of Vaasa, Finska

Ekonomski fakultet i rektorat Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku

O STUDIJU...

Pokretanje međunarodnog međusveučilišnog interdisciplinarnog poslijediplomskog (doktorskog) studija PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST potaknuto je potrebom za stvaranjem konkurenčkih znanja neophodnih za jačanje proaktivnog i inovativnog kapaciteta pojedinca i društva u suočavanju s promjenama i upravljanju promjenama. Studij je rezultat TEMPUS Joint European Project International Centre for Entrepreneurial Studies (CD_JEP-41014-2006), kojeg su realizirali Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska; University of Turku, Finska; University of Maribor, Slovenija; University of Klagenfurt, Austrija i Durham University, Ujedinjeno Kraljevstvo u razdoblju 2007-2009. godine.

Razvoj edukativnog kapaciteta na svim razinama obrazovanja za osposobljavanje za inicijativnost i poduzetništvo zahtijeva stvaranje kritične mase edukatora iz tog interdisciplinarnog područja, odnosno stvaranje timova edukatora različitih disciplina koji mogu realizirati programe poduzetničkog obrazovanja na različitim edukativnim razinama, od primarne do tercijarne.

OTVORENOST STUDIJA I POKRETLJIVOST POLAZNIKA

S obzirom na interdisciplinarni karakter poduzetništva, koji se može definirati uže (u okviru društvenih znanosti) ili šire (kao kognitivna znanost u okviru interdisciplinarnog područja znanosti), doktorski studij PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST otvoren je svim zainteresiranim koji žele doprinijeti hibridizaciji znanja i na taj način razviti kompetenciju inovativnog pristupa dijagnosticiranju problema i njihovog rješavanja.

Budući da je u koncipiranju programa sudjelovalo pet sveučilišta, čiji predavački timovi će sudjelovati i u njegovoj realizaciji, studentima je omogućeno da bez naknade školarina, po principu reciprociteta, koriste nastavne i istraživačke resurse partnerskih sveučilišta, a na temelju potpisanih sporazuma o suradnji među sveučilištima.

Studijski program iskazan je kroz ECTS bodove, što će omogućiti mobilnost polaznika studija, prijenos bodova, ili akumulaciju bodova u sustavu cjeloživotnog obrazovanja.

Globalni tjedan poduzetništva, 2010., Ekonomski fakultet u Osijeku

KOMPETENCIJE KOJE STUDENT STJEĆE ZAVRŠETKOM STUDIJA

Doktorski studenti bez obzira na organizaciju studija (full time ili part time) dužni su ostvariti isti broj i strukturu bodova. Part time studenti vrijeme za istraživački rad na doktorskoj tezi mogu po potrebi produljiti.

Pojedine predmete/seminare/radionice mogu upisati i doktorski kandidati drugih studija ili ne-doktorski studenti, ukoliko udovoljavaju uvjete za upis na ovu razinu studija, te mogu dobiti potvrdu o ispunjavanju traženih uvjeta konkretnog predmeta/seminara/radionice.

Završavanjem doktorskog studija PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST studenti će imati znanja i vještine potrebne za samostalni i timski istraživački rad u interdisciplinarnom znanstvenom polju u okviru društvenih znanosti:

- Demonstriranje posjedovanja sustavnog znanja o temeljnim odrednicama poduzetničkog ponašanja, te relevantnih područja o kojima to ponašanje ovisi,
- Osposobljenost za korištenje teorija i konceptualnih okvira u cilju širenja istraživačkih rezultata,
- Primjenjivati etičke principe u dizajniranju i provođenju istraživanja i prezentiranju istraživačkih rezultata,
- Sposobnost kritičke sinteze znanstvene literature,
- Biti osposobljen za izbor, primjenu i interpretiranje odgovarajućih istraživačkih metoda i tehniku,
- Sposobnost kontekstualizacije znanstvenih spoznaja u cilju identifikacije istraživačkog problema,
- Sposobnost otvorene, objektivne i kritičke analize i vrednovanja novih i tudi znanstvenih ideja i rezultata,
- Sposobnost prezentiranja i komuniciranja; sposobnost pripremanja prijedloga projekata za financiranje istraživačkog rada; upravljanje projektima i istraživačkim timovima,
- Sposobnost diseminiranja istraživačkih rezultata u znanstvenoj i općoj javnosti.

Opće kompetencije koje se stječu uključuju:

- Veću fleksibilnost u nošenju sa promjenama i sposobnost stalnog usavršavanja (potencijal za učenje),
- Sposobnost preuzimanja odgovornosti i rješavanja problema (liderski potencijal).

Prof.dr.sc. Sanja Pfeifer

Prof.dr.sc. Allan Gibb

OPIS PROGRAMA

Studijski program uključuje organiziranu nastavu, neposredni individualni znanstveno istraživački rad na doktorskoj disertaciji, te izborne znanstvene i nastavne aktivnosti. Studij traje tri godine. Svaki student stječe ukupno najmanje 180 ECTS bodova.

Od ukupno 180 ECTS bodova

- 60 ECTS bodova stječe se organiziranoj nastavom, od čega 35 ECTS bodova kroz obvezne kolegije i 25 ECTS bodova kroz izborne kolegije
- 90 ECTS bodova stječe se individualnim znanstveno istraživačkim radom fokusiranim na doktorsku disertaciju
- 30 ECTS bodova stječe se izbornim nastavnim i znanstvenim aktivnostima.

Nastavne aktivnosti (60 ECTS)

Nastava je podijeljena u 3 semestra tijekom kojih se stječu teorijske i metodološke osnove razumijevanja poduzetništva i inovativnosti.

U prvom semestru student sluša dva obvezna kolegija i izborni kolegij(e) i/ili radionicu/seminar kojima ostvaruje minimalno 20 ECTS bodova.

Tijekom **drugog semestra** student stječe osnovna saznanja o metodologiji znanstveno istraživačkog rada, kroz dva obvezna i izborni kolegij(e) i/ili radionicu/seminar (minimalno 20 ECTS).

Tijekom **trećeg semestra** student ima tri obvezna i izborni kolegij(e) i/ili radionicu/seminar, kojima produbljava interdisciplinarni pristup poduzetništvu i inovativnosti (20 ECTS). U svakom semestru, student ima široku mogućnost izbora kolegija koji će doprinijeti profiliranju svakog kandidata prema individualnim istraživačkim interesima.

ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI FOKUSIRANE NA DOKTORSKU DISERTACIJU (90 ECTS)

Nakon trećeg semestra student u dogovoru s mentorom/voditeljem doktorskog rada izabire istraživačku temu te u suradnji s mentorom/voditeljem doktorskog rada predaje prijedlog doktorske disertacije. Prijedlog doktorske disertacije student brani pred auditorijem studenata i profesora. Istraživačke aktivnosti na izradi doktorske disertacije uključuju izbor teme, pisanje prijedloga teme, javnu obranu teme, istraživačku aktivnost koju provodi na svom i drugim sveučilištima (posebno partnerima u izvođenju ovog studija), te izradu disertacije i javnu obranu disertacije. Disertacija se piše na hrvatskom (sa sažetkom na engleskom jeziku) ili engleskom jeziku.

IZBORNE NASTAVNE I ZNANSTVENE AKTIVNOSTI (30 ECTS)

Student ima mogućnost izbora između različitih nastavnih i znanstvenih aktivnosti, kojima jača svoju nastavnu i/ili istraživačku kompetenciju (objavljivanje radova u sekundarno citiranim publikacijama, prezentiranje radova na konferencijama, sudjelovanje u izvođenju preddiplomske, diplomske i/ili specijalističke nastave).

VIRTUALNA UČEĆA PLATFORMA (VIRTUAL LEARNING PLATFORM VLP) – PODRŠKA IZVOĐENJU PROGRAMA

(www.ices-study.org)

razvijeno u suradnji s Microsoft Hrvatska

Glavna svrha virtualne platforme za učenje i istraživanje je unaprijediti kapacitete učenja, poučavanja i istraživanja kod članica konzorcija doktorskog studija PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST i ostalih partnerskih institucija u pružanju edukacijskih programa iz poduzetništva. Cilj platforme je podržavati interaktivno učenje i poučavanje o poduzetništvu, razviti bazu edukativnih metoda i procesa koji doprinose razvoju poduzetničkog načina razmišljanja, te postati forum za razvoj istraživačkih communities of practice u području poduzetništva i inovativnosti.

Ciljne skupine platforme su prvenstveno studenti ovog međusveučilišnog doktorskog programa PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST, sadašnji i budući nastavnici na doktorskom studiju, te poslovna okolina, odnosno poduzetnici koji žele usavršavati svoje znanje iz poduzetništva.

Stavljanjem naglaska na komunikacijske alate koji će omogućiti personalizaciju svakom korisniku (prilagodbu sučelja i prioritetnih informacija), omogućeno je ciljano povezivanje studenata i nastavnika prema zajedničkim interesima, te stvaranje socijalne i istraživačke mreže studija (communities of practice).

STRUKTURA PROGRAMA

Prvi semestar je fokusiran na teorijske osnove poduzetništva (psihološke, ekonomske, tehnološke, socioološke), te razumevanje povezanosti inovativnosti i poduzetništva. Očekuje se da će student dobiti široki konceptualni okvir unutar kojeg će prepoznавati teorijsku evoluciju poduzetništva te imati kritički pristup različitim školama mišljenja u tom području.

Drugi semestar je fokusiran na metodologiju znanstvenog istraživanja, tj. na kvalitativne (s posebnim naglaskom na case study, etnografska istraživanja, oral history, grounded teoriju i sl.) i kvantitativne metode istraživanja, relevantne za područje poduzetništva, te na razumijevanje osobnog razvoja tokom rada na doktorskoj disertaciji, obuhvaćajući i etičnost znanstvenog istraživanja.

Treći semestar daje mogućnost produbljivanja razumijevanja interakcije tehnologije, ljudskog resursa i finansijskog aspekta poduzetničkog djelovanja.

AKTIVNOSTI PO SEMESTRIMA

1. semestar	Kolegiji	Predavači	ECTS bodovi
Obvezni kolegiji:	Theoretical Foundations of Entrepreneurship ili Turku: Theoretical Perspectives of Entrepreneurship ili Maribor: Entrepreneurship Studies – Theories and Methodology	Allan Gibb Slavica Singer Sanja Pfeifer Antti Paasio Miroslav Rebernik Polona Tominc	5 8 5
	Innovation and Entrepreneurship	Antti Paasio Mirna Leko Šimić	5
Izborni predmet i/ili radionica/seminar: Ostale aktivnosti:	Po izboru, iz popisa izbornih kolegija i radionica/seminara Po izboru, iz popisa ostalih aktivnosti		
2. semestar	Kolegiji	Predavači	ECTS bodovi
Obvezni kolegiji:	Methodology of Entrepreneurial Research Entrepreneurial Insight & Personal Development	Jerome Katz Rudolf Scitovski Nataša Šarlja Marijana Zekić Sušac Marko Kohtamaki Allan Gibb Zoran Sušanj	5 5
Izborni predmet i/ili radionica/seminar: Ostale aktivnosti:	Po izboru, iz popisa izbornih kolegija i radionica/seminara Po izboru, iz popisa ostalih aktivnosti		
3. semestar	Kolegiji	Predavači	ECTS bodovi
Obvezni kolegiji:	Technopreneurship Effectuation, Learning Organization and Human Resources	Harmen Jousma Vlasta Piližota Jadranka Deže Josip Mesarić Saras Sarasvathy Sanja Pfeifer Zoran Sušanj Susan Harmeling	5 5
Izborni predmet i/ili radionica/seminar: Ostale aktivnosti:	Entrepreneurial Finance and Venture Funds	Nataša Šarlja Stipan Penavini Marijan Karić	5
	Po izboru, iz popisa izbornih kolegija i radionica/seminara Po izboru, iz popisa ostalih aktivnosti		
4-6. semestar			
Izborni predmet i/ili radionica/seminar:	Po izboru, iz prethodnih semestara		
Znanstveno istraživačke aktivnosti:	Boravak na partnerskim sveučilištima Izrada prijedloga teme doktorske disertacije Izrada i obrana doktorske disertacije		
Ostale aktivnosti:	Po izboru, iz popisa ostalih aktivnosti		

POPIS IZBORNIH KOLEGIJA

Semestar	Izborni kolegij	Predavači	ECTS bodovi
Osijek			
	Triple Helix	Henry Etzkowitz Željko Turkalj Sunčica Oberman Peterka	5
Turku			
	Business Development Laboratory: Turning Ideas into Business	Pasi Malinen	7
Klagenfurt			
	Entrepreneurship and Evolutionary Economics	Lambert T. Koch	5
	Special topics of entrepreneurship	Erich Schwarz Małgorzata Wdowiak	5
	International Business and Entrepreneurship	Richard W. Wright	5
Osijek			
	Philosophy of Science	Allan Gibb	5
	Statistical Research Methods	Jasna Horvat	5
	Business Valuation Methods	Stipan Penavin	5
	Financial Modeling	Nataša Šarlija	5
Turku			
	The survey method in entrepreneurial research	Pia Arenius Antti Paasio	4
	Qualitative methods in entrepreneurial research	Ulla Hytti	4
Klagenfurt			
	Entrepreneurship and Innovation (case studies)	Deirdre Hunt	5

Semestar	Kolegiji	Predavači	ECTS bodovi
Osijek			
	Teorija marketinga	Marcel Meler	5
	Poduzetničke strategije rasta poduzeća	Slavica Singer	5
	Microeconomics of Competitiveness	Slavica Singer Sanja Pfeifer Mira Lenardić	5
	Family Business	Robert H. Brockhaus Jaka Vadnjal	5
	SMEs in a Network Economy	Jouko Havunen	5
Turku			
	Innovations and Global Growth	Antti Paasio	5
	New Practice	Antti Paasio Jussi Paasio	10
Maribor			
	Marketing Theory	Damijan Mumel	5
	International Economy – Global Marketing and Supply Chain Management	Milan Jurše Klavdij Logozar	5
	Global Business and Economic Policy	Rasto Ovin	5
Klagenfurt			
	Management of Technology Transfer – Inter-/national and regional perspectives	Kirsten Tangemann	5

POPIS IZBORNIH RADIONICA / SEMINARA

	Radionica / seminar	Predavači	ECTS bodovi
Seminari/ radionice			
Osijek			
Managing Universities	Hans Wissema	5	
Schumpeterijanski korjeni poduzetničke ekonomije	Ivan Ferenčak Ivana Barković Vladimir Cini	5	
Scientific reading and research communication – deconstructing PhD dissertation	Allan Gibb	5	
Durham University Centre for Entrepreneurial Learning			
Entrepreneurial Learning, Durham University Centre for Entrepreneurial Learning	Allan Gibb Dinah Bennett	5	
Klagenfurt			
PhD Seminar in the field of innovation management and entrepreneurship	Erich Schwarz	5	
Maribor			
Doctoral seminar at the International Entrepreneurship and Innovation Conference, PODIM	Miroslav Rebernik Barbara Bradač	5	

Doktorski seminar, Durham Business School, lipanj 2008., Durham, UK

PROFESORI I GOSTI

Na međusveučilišnom doktorskom studiju PODUZETNIŠTVO I INOVATIVNOST sudjeluju predavači sa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (Ekonomskog, Pravnog, Poljoprivrednog i Prehrambeno-tehnološkog fakulteta), britanskog Durham University, finskih University of Turku i University of Vaasa, austrijskog Klagenfurt University, slovenskih University of Maribor i GEA College, irskog University College Cork, te američkih sveučilišta Stanford University, St.Louis University i Howard University.

NASTAVNICI: (SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA, OSIJEK)

Ivana Barković Pravni fakultet u Osijeku	Mira Lenardić Ekonomski fakultet u Osijeku	Rudolf Scitovski Odjel za matematiku Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku
Vladimir Cini Ekonomski fakultet u Osijeku	Marcel Meler Ekonomski fakultet u Osijeku	Slavica Singer Ekonomski fakultet u Osijeku
Jadranka Deže Poljoprivredni fakultet u Osijeku	Josip Mesarić Ekonomski fakultet u Osijeku	Zoran Sušanji Odsjek za psihologiju Filozofski fakultet u Rijeci
Ivan Ferenčak Ekonomski fakultet u Osijeku	Sunčica Oberman Peterka Ekonomski fakultet u Osijeku	Nataša Šarlja Ekonomski fakultet u Osijeku
Jasna Horvat Ekonomski fakultet u Osijeku	Stipan Penavin Ekonomski fakultet u Osijeku	Željko Turkalj Ekonomski fakultet u Osijeku
Marijan Karić Ekonomski fakultet u Osijeku	Sanja Pfeifer Ekonomski fakultet u Osijeku	Marijana Zekić-Sušac Ekonomski fakultet u Osijeku
Mirna Leko-Šimić Ekonomski fakultet u Osijeku	Vlasta Pilizota Prehrambeno-tehnološki fakultet u Osijeku	

DREAM doktorska radionica, Osijek, 31.05. - 04.06.2010., Saras Sarasvathy sa sudionicima radionice

STRANI PREDAVAČI:

Pia Arenius
University of Turku, Finska

Dinah Bennett
Durham University, Ujedinjeno Kraljevstvo

Barbara Bradač
Univerza v Mariboru, Slovenija

Robert H. Brockhaus
St. Louis University, SAD

Henry Etzkowitz
Stanford University, SAD

Allan Gibb
Durham University, Ujedinjeno Kraljevstvo

Susan Harmeling
Howard University, SAD

Jouko Havunen
University of Vaasa, Finska

Deidre Hunt
University College Cork, Irska

Ulla Hytti
University of Turku, Finska

Harmen Jousma
Leiden University, Nizozemska

Milan Jurše
University of Maribor, Slovenija

Jerome Katz
St. Louis University, SAD

Lambert T. Koch
University of Klagenfurt, Austrija

Marko Kohtamaki
University of Vaasa, Finska

Klavdij Logožar
University of Maribor, Slovenija

Pasi Malinen
University of Turku, Finska

Damijan Mumel
University of Maribor, Slovenija

Rasto Ovin
University of Maribor, Slovenija

Antti Paasio
University of Turku, Finska

Jussi Paasio
University of Turku, Finska

Miroslav Rebernik
University of Maribor, Slovenija

Saras Sarasvathy
Darden School of Business, University of Virginia, SAD

Erich Schwarz
University of Klagenfurt, Austrija

Kirsten Tangemann
University of Klagenfurt, Austrija

Polona Tominc
University of Maribor, Slovenija

Jaka Vodnjal
GEA College, Slovenija

Hans Wissema
Delft University, Nizozemska

Malgorzata Wdowiak
University of Klagenfurt, Austrija

Richard W. Wright
University of Klagenfurt, Austrija

Informacije o studiju mogu se dobiti:

Ekonomski fakultet u Osijeku
Gajev trg 7
31000 Osijek
www.pspefos.hr
e-mail: psp@psp.efos.hr
tel. 031 22 44 26
fax. 031 22 44 38

